

משפט ציבורי

שנה א' תשע"ה – סמסטר א'

הקורס הוא קורס שנתי

קבוצה 1

מרצה: ד"ר אילן סבן

עוזרות-הוראה:

גב' רינה דורפמן וגב' מאיסאנה מוראני

סמסטר א'

הנחיות לתלמידים

א. כללי

הקורס במשפט ציבורי הוא שנתי והוא יינתן בהיקף של 8 נ"ז.

ב. מרכיבי הציון

הציון הכולל במקצוע בנוי מן המרכיבים הבאים:

- 1. בוחן ביניים – 20%**. הבוחן יכלול את כל הנושאים שיילמדו בסמסטר א'.
מועד 1- 5.2.2015; מועד 2 – 8.3.2015. ניתן להשתתף במועד אחד, ובמועד אחד בלבד, מבין השניים המוצעים, על פי בחירה. השתתפות בבוחן הביניים היא תנאי להשתתפות בבחינת סוף השנה.
- 2. בחינת סוף השנה – 60%**. הבחינה תכלול את כל חומר הלימוד במקצוע, משמע, את שני הסמסטרים.
מועדי הבחינה: מועד א' – 25.06.2015; מועד ב' – 6.08.2015.
הבחינה ובוחן הביניים יערכו ללא כל חומר-עזר ("ספרים סגורים").
- 3. שאלות בכתב – 20%**. אתם מתבקשים להשיב לשלוש שאלות בכתב.
דרישה זו היא תנאי לזכות להשתתף בבחינת סוף השנה. השאלות תפורסמנה כשלושה שבועות לפני מועד ההגשה. התשובות תכתבנה על-בסיס חומר הקריאה המופיע ברשימת הקריאה וחומר נוסף שיאוזכר בשיעור ובגוף השאלה שבכתב; לא נידרש כאן מחקר ואיסוף חומר עצמאי.
התשובות תוגשנה מודפסות ברווח של שורה וחצי ועם שוליים סבירים כדי שיהיה מקום לכתובת המשוב.
כל סטודנט זכאי להגיש שאלה רביעית לבדיקה. הציון המצטבר יהיה של שלוש התשובות הטובות יותר. **על שאלה מס' 1 כולם חייבים לענות.** מדובר לא בהגשה פורמאלית אלא במתן תשובה ממשית. אי-הגשתה שוללת את

האפשרות להשתתף בבחינת הביניים וגורמת להפסקת הקורס. ביחס לשלוש השאלות האחרות יש אפשרות בחירה בשתיים מתוכן.

התרגילים מוגשים באופן אנונימי. אנא הקפידו על כך. בעמוד הפותח של כל תרגיל יש לציין את מספר תעודת הזהות של מגישת/מגיש התרגיל.

כמו כן יש לציין את היקף המילים שכתבתם בתשובה. היקף המילים כולל את כל הטקסט, כולל הערות השוליים. שמרו איתכם גם את הקובץ הדיגיטלי של העבודה, כלומר את הקובץ של הנוסח ששלחתם להדפסה.

ביחס לתשובה לשאלות בכתב אין לנו כל התנגדות לדיון והחלפת דעות בתחילת הדרך; זאת עד, לכל המאוחר, שלב גיבוש ראשי פרקים לעבודה. כל שלב הכתיבה עצמה חייב להיות אישי/עצמאי לחלוטין.

יש להגיש את התרגילים לא יאוחר מהשעה 10:00 לתא הדואר של המתרגלים (ליד מזכירות הסטודנטים) – מספר תא הדואר יופיע בדפי התרגיל הראשון.

אנא שמרו ברשותכם את המשובים לתרגילים עד למתן ציון סופי בקורס.

בקשות דחייה למועד הגשת התרגילים תוגשנה במייל למרצה במועד מוקדם ככל האפשר לפני מועד ההגשה הנדרש. ויש לצרף לפנייה את המסמכים התומכים בהנמקה, ככל שיש מסמכים שכאלה או צריכים להיות (כמו בהקשרה של בעיה רפואית). סטודנטים שקיבלו אישור דחייה יציינו על גביה כי היא מוגשת באיחור באישור המרצה. עבודה שתוגש באיחור ללא שאושרה הגשתה המאוחרת עלולה שלא להיבדק כלל או שציונה עלול להיגרע.

ג. נוכחות בשיעורים והתכוננות לקראתם, וקיומו של ציון מיטיב

התלמידים נדרשים להתכונן להרצאות ולהיות נוכחים בהן. **חובת הנוכחות תיאכף.** סטודנט יכול להיעדר עד 4 פגישות בסמסטר ללא מתן הסבר. כל היעדרות שמעבר לכך תחייב הצדקה ראויה, כולל הצגת מסמכים המבססים את אותה הצדקה. שמרו את המסמכים המקוריים אצלכם ושלחו אלינו קובץ סרוק שלהם. התכתבות מייל או שיחה ביחס להצדקה צריכה להיעשות בסמוך להיעדרות מהפגישה.

ציון מיטיב של עד 5 נקודות [5%] יינתן, במקרים מיוחדים המצדיקים זאת, על השתתפות מצטיינת לאורכה של שנת הלימודים. להשתתפות מצטיינת יש גם מימד איכותי וגם מימד כמותי. המימד האיכותי בוחן גם עומק וחדשנות, וגם היכרות ודיאלוג עם חומרי הקריאה.

ד. תגבור/ תרגול-רשות

אנו מבקשים לסייע לתלמידים לשפר את הבנת הקורס ואופן החשיבה והניתוח המשפטיים באמצעות תרגול-רשות. התגבור יינתן בסמסטר א' על ידי גב' דורפמן. מועד התרגול יתואם עמכם בקרוב.

ה. רשימת קריאה

השיעור יתרכז בנושאים ובמקורות המפורטים להלן, הכפופים לשינויים במשך השנה. אנא עקבו אחר הודעות שאני מציב לעיתים במודל (Moodle).

חומר הקריאה של הקורס מצוי במערכת המודל, והוא נגיש ברובו במקביל במאגרי המידע בספרייה. בפסיקה שבה אתם מופנים לקטעים בלבד מפסק הדין, אנא קראו גם את תמצית העובדות בתחילת פסק הדין.

ו. פניות למורי המקצוע

ד"ר אילן סבן – יום ראשון, 16.00-17.00. אין צורך בתיאום מראש. כמו כן, ניתן גם בימים אחרים לדפוק על דלתי. isaban@law.haifa.ac.il

עוזרות-ההוראה/ המתרגלות הן בוגרות הפקולטה, להבדיל מסטודנטיות בשנה מתקדמת, ועל כן גמישותן לפגישות מוגבלת יותר. אנא תאמו פגישה שכזו במייל: rdorfman11@gmail.com; myssana.hu@gmail.com.

חלק ראשון – מבוא (כשלושה מפגשים)

**מהותו והיקפו של המשפט הציבורי;
מושגי יסוד: שלטון החוק, חוקה והפרדת רשויות;
פירמידת הנורמות ופירמידת המוסדות;
ביקורת שיפוטית;**

בג"צ 5100/94 הועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817 (1999)
בש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל (2010), פסק-הדין של המשנה-לנשיאה אליעזר ריבלין (בעיקר הפתיחה
ויתר פסה"ד מסע' 12 ואילך)
בג"צ 3132/92 מושלב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז הצפון, פ"ד מז(3) 741 (1993)

***עורך הדין**, חוברת 10, ינואר 2011, שני מאמרים קצרים וחולקים של עו"ד שי ניצן ועו"ד אלקנה לייסט על
התיקון לחוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירות ביטחון) (הוראת שעה) התשס"ו-2006, עמ' 21-30

חלק שני – ערכי היסוד של ישראל: חוקתה המטריאלית (כשלושה מפגשים)

**מקורותיה של החוקה המטריאלית של ישראל;
עקרונות היסוד של מדינה "יהודית ודמוקרטית";
נתוני היסוד המעין-אקסיומטיים של ישראל;
שיטת המשטר: עיקרים**

ההכרזה על הקמת מדינת ישראל
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
חוק יסוד: הכנסת, במיוחד סע' 7א
חוק השבות, תש"י-1950
תקנון הכנסת, סע' 134 (ג)

בג"צ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד ב 80 (1949)
בג"צ 73/53 קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז 871 (1953) [דגש על סע' ה' ו-ו' לפסק דינו של השופט אגרנט]
ע"ב 1/65 ירדור נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד יט(3) 367 (1965)
בג"צ 262/62 פריץ נ' יו"ר המועצה המקומית כפר שמריהו, פ"ד טז(3) 2101, עד סע' 5 לפסק דינו של השופט
כהן וחוות דעתם של השופטים ויתקון וזוסמן (1962)
בג"צ 6698/95 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 264 (2000)

חלק שלישי – החוקה הפורמאלית של ישראל (כ-8 מפגשים)

א. הטעמים בעד ונגד חוקה פורמאלית ובעד ונגד ביקורת שיפוטית חוקתית

ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 221, סע' 74-82 לפסק דינו של הנשיא ברק (1995)

בג"צ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון נ' הכנסת, פ"ד סא(1) 619 (2006), סע' 75-82 לפסק דינו של הנשיא ברק, וכן פסק דינו של השופט גרוניס [פס"ד חוק טל 1] [קראו את השופט גרוניס תחילה].

בג"צ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (2012) [פס"ד חוק טל 2], פסק דינו הקצר של השופט גרוניס; פסקאות הסיום בפסק דינה של הנשיאה ביניש (סע' 68-73); ופסקאות הסיום של השופט רובינשטיין (סע' ל"ה-ל"ח)

יובל שטייניץ, "דמוקרטיה: האיום הליברלי" מחקרי משפט יז 91 (תשס"ב)

א. "המהפכה החוקתית": מעמד של חוקי היסוד כחוקתה של ישראל

הסמכות המכוננת של הכנסת – ההיסטוריה החוקתית ו"תיאוריית שני הכובעים"

"עליונות" הנורמות החוקתיות

סוגיית "השריון"/"הנוקשות" שלהן

סמכות הביקורת השיפוטית החוקתית בישראל

מצבי התנגשות בין נורמות

היסטוריה חוקתית

ההכרזה על הקמת המדינה;

פקודת המעבר לאסיפה המכוננת, תש"ט-1949;

סעיפים 1 ו-2 לחוק המעבר, התש"ט-1949;

החלטת הררי;

סעיפים 5, 9 ו-10 לחוק המעבר לכנסת השנייה, התשי"א-1951;

פרשת בנק המזרחי, סעיפים 10 עד 18 ו-20 עד 23 לפסק הדין של הנשיא ברק;

חוקי היסוד:

חוק-יסוד: הכנסת, חוק-יסוד: הממשלה, חוק-יסוד: מקרקעי ישראל, חוק-יסוד: משק המדינה, חוק-יסוד: נשיא המדינה, חוק-יסוד: הצבא, חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, חוק-יסוד: השפיטה, חוק-יסוד: מבקר המדינה, חוק-יסוד: חופש העיסוק, חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוק יסוד: תקציב המדינה (הוראות מיוחדות) (הוראת שעה)

ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 221, 415-352 (פסק דינו של הנשיא ברק, סע' 1-50, וכן סע' 59 עד 63, 66 ו-67; סעיף 8 לפסק הדין של השופט בך) (1995) [עיקרי עמדת המיעוט של השופט חשין תוצג בדפים שיחולקו לקראת השיעור].

בג"צ 4908/10 בר-און נ' כנסת ישראל (2011)

בג"צ 212/03 חרות התנועה הלאומית נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(1) 750 (2003)

ע"ב 92/03 מופז נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(3) 793, סע' 1-17 (2003)

בג"ץ 5113/12 פרידמן נ' כנסת ישראל, פסק דינה של השופטת ארבל (2012)

בג"ץ 1435/03 פלונית נ' בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה, פ"ד נח(1) 529 (2003)

*אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל כרך א: עקרונות יסוד, פרק 2 (מהדורה שישית, 2005) [להלן: רובינשטיין ומדינה]

3. בחינת תוקפו של חוק: ביקורת שיפוטית חוקתית

פרשנות חוקתית

מהן הזכויות המוגנות בחוקי היסוד על זכויות האדם?

פסקת ההגבלה,

פסקת ההתגברות,

ושמירת הדינים

בג"צ 6055/95 צמח נ' שר הבטחון, פ"ד נג(5) 241 (1999), סע' 1-2 ו-14-44 לפסק דינו של השופט זמיר

בג"צ 6824/07 מנאע נ' רשות המיסים (2010)

בג"צ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון נ' הכנסת (פס"ד חוק טל 1, לעיל), סע' 30-44 לפסק דינו של הנשיא ברק ("האם השוויון הנפגע נכלל בכבוד האדם?")

בג"צ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (2012) [פס"ד חוק טל 2, לעיל], פסק דינה של הנשיאה ביניש, ובעיקר סע' 19-64 של פסק הדין

בג"צ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, חטיבת זכויות האדם נ' שר האוצר (2009), סע' 1, 12, 13, 15 עד 29, 33 עד 39, 43, 44, 50 עד 56, 63, 67 לפסק-הדין של הנשיאה ביניש [בית הסוהר הפרטי]

בג"ץ 6971/11 איתנית מוצרי בניה בע"מ נ' מדינת ישראל (2013)

בג"צ 4676/94 מישראל בע"מ נ' כנסת ישראל, פ"ד נ(5) 15 (1996)

*ברק מדינה, "ארבעה מיתוסים על ביקורת שיפוטית (בתגובה על מאמרי הביקורת של רוברט בורק וריצ'רד פוזנר על האקטיביזם השיפוטי של אהרן ברק)" דין ודברים ג 399 (2007)

חלק רביעי – רשויות השלטון

א. הכנסת (כשני מפגשים)

א1. סדרי-עבודה הכנסת וביקורת שיפוטית עליהם

חוק יסוד: הכנסת, סע' 19 ו-25

בג"צ 9070/00 לבנת נ' יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט, פ"ד נה(4) 800 (2001)
בג"צ 4885/03 ארגון מגדלי העופות נ' ממשלת ישראל, פ"ד נט(2) 14, סע' 1-31 לפסק דינה של השופטת ביניש,
וכן פסק דינו של השופט חשין (2004)

א2. חסינות חברי-הכנסת הנושא נדחה לסמסטר הבא

חוק יסוד: הכנסת, סע' 17, ו-42 אב

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951

בג"צ 11298/03 התנועה למען איכות השלטון נ' ועדת הכנסת פ"ד נט(5) 865, סע' 1-3, 19-45, ו-49 לפסק
דינו של הנשיא ברק וסע' 9-10 לפסק דינו של המשנה לנשיא חשין (2005) [פס"ד גורלובסקי]
א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 נ' ח"כ חנין זועבי (2013), סע' 1-5 ו-25-36 לפסק דינו
של הנשיא גרוניס, ופסקי הדין הקצרים של השופטים האחרים

החלטת ועדת האתיקה בעניין קובלנות נגד חברת הכנסת חנין זועבי, ביחס להתבטאויות הנוגעות לחטיפת שלשת
הנערים; החלטה מחודש יולי 2014, וכן עתירתה של חברת הכנסת זועבי כנגד ההחלטה; [תצורף תשובות
הכנסת והמדינה לכשיוגשן]

ב. הממשלה (מפגש אחד)

ב1. חלוקת הסמכויות בין הכנסת והממשלה: עקרון "ההסדרים הראשוניים"

ב2. סמכויות הממשלה, ובכללן "הסמכות השיורית" הנתונה לה

ב3. הממשלה והרשות השופטת: סוגיית הציות לצווים שיפוטיים

[סוגיית סמכויות החירום הנתונות לממשלה תידון בסמסטר הבא]

חוק-יסוד: הממשלה (לעיל), בעיקר סע' 1, 3-13, 17-23, 26-32, וכן סע' 38-41 (שיידונו בסמסטר הבא)

חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), תשנ"ט-1999

בג"ץ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' ממשלת ישראל (2014) (סע' 1-45 לפסק דינו של הנשיא גרוניס; סע' 19-102 לפסק דינו של השופט ג'ובראן)

בג"ץ 5062/97 איגוד שמאי הביטוח נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1) 181 (1999)

*בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה נ' ראש ממשלת ישראל (2006) (סע' 1-5, 11-12 ו-26 לפסק דינו של הנשיא ברק; סע' 25-33 ו-40 עד 64 לפסק דינו של המשנה לנשיא חשין) [דפי כיתה]

* תכתובת בין עו"ד יהודית קרפ ליועץ המשפטי לממשלה [קריאת רשות]

ג. רשויות מקומיות (מפגש אחד)

בג"ץ 754/86 וחידי נ' שר החינוך, פ"ד מ(4) 799 (1987)

בג"ץ 1756/10 עיריית חולון נ' שר הפנים, פסק דינה של השופטת ברק-ארוז (2013)

*בג"ץ 4921/13 אומ"ץ אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי נ' ראש עיריית רמת השרון (2013) סע' 1-5, 67-28 לפסק דינה של המשנה לנשיא, השופטת נאור, פסק דינו של השופט רובינשטיין, סע' 1-3 לפסק דינה של השופטת חיות, סע' 4-5, 7, 10, 13 לפסק דינה של השופטת ארבל, ופסק דין שופט המיעוט, הנשיא גרוניס

ישי בלנק "השלטון המקומי: בין דמוקרטיה לבירוקרטיה" (נוסח הרצאה מכנס סיכום שנת המשפט תש"ע)

*יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך א, פרק 15 (נבו)

ד. היועץ המשפטי לממשלה (מפגש אחד) **נדחה לסמסטר הבא**

חוק הכנסת, תשנ"ד-1994, סע' 17-28

בג"ץ 4646/08 לביא נ' ראש הממשלה (2008), סע' 1-4, 32-34 לפסק דינה של הנשיאה ביניש

בג"ץ 4247/97 סיעת מרצ במועצת עיריית ירושלים נ' השר לענייני דתות, פ"ד נב(5) 241, פס' 39 לפסק-הדין של השופט חשין ופסק-הדין של השופטת דורנר

בג"ץ 5699/07 פלוגית נ' היועץ המשפטי לממשלה (2008), סע' 1-12, 18-30 לפסק-הדין של השופטת פרוקצ'יה

*רובינשטיין ומדינה – רשויות השלטון, בעמ' 996-1013

חלק חמישי – הסמכויות של רשויות המינהל (כשני מפגשים)

א. הסמכויות של רשויות המינהל: חקיקה, שפיטה וביצוע

בג"צ 5760/93 פלוגית נ' ועדת התלונות על פי חוק הפסיכולוגים, פ"ד נ(4) 194 (1995)

ב. עצמאותה של רשות מוסמכת

בג"צ 6673/01 התנועה למען איכות השלטון נ' שר התחבורה, פ"ד נו(1) 799 (2001)

ג. דיני הסמכה

חוק-יסוד: הממשלה, סע' 31, 33, 34

בג"צ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הוטרינריים, פ"ד נח(5) 202, סע' 1-2 ו-12-16 לפסה"ד (2004)

דנג"ץ 10350/02 שר הפנים נ' מטר, פ"ד נח(3) 255 (2004)

עע"מ 3782/12 מפקד מחוז תל אביב-יפו במשטרת ישראל נ' איגוד האינטרנט הישראלי (2013)

חלק שישי – הליכי המינהל (כארבעה מפגשים)

א. פרסום:

ב. הנחיות מינהליות:

סעיף 17 לפקודת הפרשנות [נוסח חדש]

ע"פ 213/56 היועץ המשפטי לממשלה נ' אלכסנדרוביץ, פ"ד יא 695 (1957)

עע"מ 9187/07 לוזון נ' משרד הפנים (2008) (סע' 1-9, 37-40, 57-73 לפסק דינו של השופט דנציגר; סעיף ה' לפסק דינו של השופט רובינשטיין)

ג. תחילת תוקף

בג"צ 1398/07 לביא-גולדשטיין נ' משרד החינוך – הגף להערכת תארים אקדמיים מחו"ל (2010)

ד. כללי הצדק הטבעי

חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958

בג"צ 2911/94 באקי נ' מנכ"ל משרד הפנים, פ"ד מח(5) 291 (1994) [דגש על סע' 6-1, ו-15-23]

בג"צ 7805/00 אלוני נ' מבקרת עיריית ירושלים, פ"ד נז(4) 577, סע' 14-1, 16-22

בג"צ 844/06 אוניברסיטת חיפה נ' עוז, פ"ד סב(4) 167 (2008)

*בג"ץ 3751/03 יוסי אילן נ' עיריית תל-אביב-יפו, פ"ד נט(3) 817, סע' 6-1, 10-23 (2004) [קטעים בדפים]

בג"צ 1356/96 בן דוד נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נ(1) 661 (1996)

בג"צ 3132/92 מושלב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז הצפון, פ"ד מז(3) 741 (1993) (לעיל)

בג"צ 11745/04 רמות למען הסביבה נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה (2008), סעיפים 13-19